

Konferenssimatkalla Kroatiassa

4th Days of animal STudies, “Seagull is not a bird”
19.–22.10.2022, Split, Croatia

SALLA TUOMIVAARA
Turun yliopisto
sallatuomiva@gmail.com

Kevään 2022 eläintutkimuspäivillä Turussa oli mukana muutama kroatialainen tutkija, jotka toivat tapahtumaan mainoksia omista paikallisista eläintutkimuspäivistään. Huomasin päivien teemana olevan lokin ja päätin lähettää oman paperini konferenssiin, olinhan päätenyt itse kirjoittamaan kuluneen vuoden aikana nimenomaan lokkien esittämisestä ja kertomisesta.

Kroatiassa Splitin yliopiston filosofisen tiedekunnan yhteydessä toimivan integratiivisen bioetiikan keskuksen ympärille on keskittynyt jonkin verran eläintutkimusta. Maassa ihmistieteellisestä eläintutkimuksesta puhutaan kulttuurisen eläintieteen nimen alla (cultural animalistics, cultural zoology). Termi on peräisin maan ihmistieteellisen eläintutkimuksen ja bioetiikan edelläkävijänä pidetyltä Nikola Viskovićilta, joka lanseerasi termin ja tutkimussuuntauksen Splitin kaupungissa jo 1990-luvulla.

Konferenssin pääjärjestäjä filosofi Josip Guć teki gradunsa aikoinaan

Viskovićista ja on siitä lähtien käsitellyt tutkimuksessaan eläineettisiä kysymyksiä. Hän kertoo konferenssin muodostuneen jo ei ainoastaan Kroatian, vaan laajemman maantieteellisen alueen keskeisimmäksi eläintutkimustapahtumaksi. Järjestäjien tavoitteena on kasvattaa konferenssia edelleen ja tehdä siitä yhä laajemman alueen eläintutkijoiden kohtauspaikka. Guć kertoo järjestäjien toivovan voivansa edistää eläintutkimusta kansainvälisesti ja viedä Viskovićin perintöä eteenpäin. Samalla he pyrkivät houkuttelemaan erilaisten alojen tutkijoita Kroatiassa sisällyttämään tutkimukseen eläinkysymykseen liittyviä teemoja.

Splitin eläintutkimuspäivien teema on aina ollut jokin kroatialaiselle kulttuurille keskeinen eläin, edellisellä kerralla aasi ja ensi vuonna, konferenssin viidentenä järjestämisvuotena, koira. Esitelmää oli kuitenkin eläintutkimukselle tuttuun tapaan hyvin monista erilaisista lajeista ja lähestymistavoista. Hevimusiikkiteemaisen esitelmien runsaalle määrälle löytyi

jonkinlainen selitys, kun järjestäjät kertoivat olevansa mukana myös paikallisen vegetaristisen raskaan musiikin festivaalin järjestämisessä.

Norjassa asuva arkeologi Jean Marie Carey sivusi esitelmässään Oslon rannoille viime kesänä eksyneen Freya-mursun kohtaloa. Freyan kohtelu oli Suomeen saapunutta Stena-mursuakin ikävämpää, eli se tapettiin viranomaisten toimesta. Pääsimme siis vaihtamaan ajatuksia poikkeavasti käyttäytyvien luonnonvaraisten eläinten kohtaamisesta. Useissa lokkiaiheisissa esitelmissä puolestaan näkyivät saman eläinryhmän poikkeavat merkitykset kulttuurien kesken. Useissa eteläisemmissä maissa lokki on rakastettu symboli ja niiden ruokkiminen kulttuurinen traditio. Ajatus ”lentävästä rotasta” ei siis ole globaalisti kattava. Lokkiasenteiden alueellinen variaatio jäikin pohdituttamaan koko Euroopan läpi matkustanutta konferenssiosallistujaa, joka katseli lokkien puuhia kaikissa käymissään kaupungeissa.

Kolmipäiväinen konferenssi oli järjestetty siten, että kaksi ensimmäistä päivää olivat perinteistä paikan päällä pidettyä konferenssia ja kolmas päivä pidettiin kokonaan verkossa. Neljäntenä päivänä oli luvassa kroatiankielistä – erityisesti lapsille ja perheille suunnattua – ohjelmaa. Tämä konferenssiosuus järjestettiin Splitin lähistöllä sijaitsevalla Bolin saarella. Splitin eläintutkijat pyrkivät tekemään eläineettistä vaikuttamistyötä myös pai-

kallisten parissa ja Bolilla muun muassa pidettiin lapsille suunnattu eläineettinen työpaja aiheella ”Miksi meidän pitäisi kunnioittaa muita?”. Muun taideohjelman ohella lokkiaiheisen kirjoituskilpailun voittaja, 11-vuotias tyttö, luki tapahtumassa lokkikertomuksensa ääneen.

Konferenssin akateeminen osuus järjestettiin Splitin yliopiston humanististen ja yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa. Aikataulu oli laadittu siten, että osallistujien oli mahdollista kuunnella kaikki esitelmät. Rinnakkaisia työryhmiä ei siis ollut. Konferenssi oli kaksikielinen, eli osa esitelmistä oli kroatiaksi. Kaikki esitysten nimet ja abstraktit olivat kuitenkin saatavilla sekä englanniksi että kroatiaksi ja kroatian kielellä esityksensä pitäviä oli ohjeistettu tekemään kalvonsa englanninkielisiksi, jotta esitelmiä olisi mahdollista seurata myös ilman kroatian taitoa.

Esitelmiä hallitsi kulttuurisen eläintutkimuksen ote. Useiden kirjallisuudentutkijoiden ohella papereita oli muun muassa arkeologeilta, antropologeilta, filosofeilta, politiikantutkijoilta ja kasvatustieteilijöiltä. Plenary-luennoista ensimmäinen käsitteli domestikaatiota Aristoteleen ajattelussa ja esitteli serbialaisen luennoitsijan Zoran Dimićin ajatuksen, että domestikoidut eläimet sisältyvät Aristoteleen perheen käsitteeseen ja näin ollen muodostavat yhden poliittisen järjestelmän perustoista. Toisen päivän plenary-luennon piti Boris Beck Zagrebin yliopistosta. Esitys syventyi

lintujen merkitykseen Franciscus Assisilaisen ajattelussa.

Kansainvälisestä osallistujajoukosta huolimatta konferenssi oli vahvan paikallisvärin tapahtuma ja oli mukavaa päästä tutustumaan Suomea kooltaan muistuttavan pienen maan kasvavaan ihmistieteellisen eläintutkimuksen kenttään. Tutkimustyötä tekevien ihmisten kiinnostus pedagogis-yhteiskunnalliseen työhön ja tutkimuksen keskusteluvuuteen ympäröivän yhteiskunnan kanssa oli inspiroivaa. Konferenssin järjestäjä Guć kertookin tapahtuman pyrkivän kasvattamaan paikallisten asukkaiden ”bioeettistä herkkyyttä” (bioethical sensibility). Tätä he tavoittelevat muun muassa esittelemällä paikallisia arvostettuja hahmoja, joilla on kiinnostava ja syvä yhteys eläimiin. Tänä

vuonna tällainen henkilö on konferenssijulkaisussa haastateltu arkkitehti Dinko Kovačić.

Syvimmän vaikutuksen tässä konferenssimatkassa teki lopulta balkanilaisen yhteistyön seuraaminen maassa ja kaupungissa, jonka muistot ovat omassa mielessäni edelleen vahvasti Balkanin sodan aikaisten uutisten värittämiä. Saman pitkän konferenssipöydän ääressä istuivat empaattisia ja eettisiä arvoja pohtivat kroaatit, serbit ja sloveenit ja avonaisesta ikkunasta välihuutoja esittivät paikalliset, kaikkialla läsnä olevat lokit.

Konferenssijulkaisu, joka sisältää abstraktien ohella myös muita tekstejä on luettavissa täällä: https://www.ffst.unist.hr/_download/repository/4-DKA-DAS-publication.pdf